

М-р Живко Митревски

Претседател на Сојузот на синдикатите на Македонија

Социјалната заштита и социјалното осигурување се широки области кои опфаќаат повеќе права за различни групи на корисници. Во најголем дел обезбедувањето на тие права се во надлежност на државата и истите се уредени со повеќе закони и подзаконски акти.

Од аспект на надлежностите на синдикатите, нивната улога и значење, Сојузот на синдикатите на Македонија ја следи социјалната заштита во рамките на своите програмски и статутарни определби.

По пат на социјален дијалог, ССМ е вклучен во креирање на политиките во различни сфери во државата, па така и во сферата на социјалната политика, пред сè со активно учество во донесување на законите од наведената област и нивната измена и дополнување.

П. Дали според ССМ системот на социјалната заштита и социјалното осигурување во Република Македонија обезбедува соодветна заштита на работниците во ситуации на социјален ризик? Кои се според Вас главните предизвици?

О. Во секоја држава системот на социјалната заштита и социјалното

осигурување е едно од потешките области за уредување и утврдување на правата на корисниците, бидејќи овој систем, пред сè, зависи од економската моќ во државата. Согласно тоа, и нашата држава системот на социјална заштита го има уредено и утврдено согласно својата економска моќ, но и согласно принципите и искуствата во другите држави, како и меѓународните конвенции, препораки и директиви.

Првенствено како ССМ ние посебно сме заинтересирани да се оствари уставното право на работа на граѓаните, на кој начин се обезбедува нивната егзистенција и егзистенцијата на нивните семејства и правата на работниците да се уредат со закон и колективен договор.

Од аспект на социјален ризик, ССМ се грижи за заштита на работниците: во случај на нивна невработеност; за време на боледување; за време на бременост, раѓање и мајчинство; заштита на младите; заштита на работниците со преостаната работна способност; заштита на работниците во случај на стечај и ликвидација на установите и друштвата; заштита на пензионираниите работници. Во сите овие случаи постои одредена заштита која во одре-

Ревија за Социјална Политика год. 4 бр. 8, Скопје, декември 2011

дени сегменти, за жал, сè повеќе се намалува. ССМ не е задоволен од таквите намалувања на правата, но економската состојба и злоупотребите доведуваат до тоа.

П. Како ССМ ги оценува преземените реформи во изминатиот период во социјалната заштита и социјалното осигурување во однос на идентификуваните предизвици?

О. Во принцип, секоја реформа носи одредени новини кои се подобри или полоши од претходните. Во сите случаи, ССМ настојува, колку што е можно, да ги задржи поповолните права за работниците, но сведоци сме дека тие се намалуваат или се ограничуваат, некогаш оправдано, некогаш неоправдано. Во изминатиот период поради немањето соодветен социјален дијалог, секогаш не беа третираны мислењата и предлозите на ССМ од страна на социјалните партнери. Оваа состојба е надмината во последниот период и очекуваме дека во секоја наредна реформа во социјалната заштита и социјалното осигурување ССМ да биде вклучен како активен фактор.

Во тек се активности за измена и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност во насока на намалување на периодот за кој повозрасните работници имаат право на паричен надоместок до остварување на услови за старосна пензија или ново вработување.

ССМ смета дека ваквата измена мо-

ра да биде проследена со соодветни модалитети на права на социјална заштита обезбедени од страна на државата и од страна на работодавачите.

Заштитата за време на бременост, раѓање и мајчинство е уредена со последните измени на Законот за работни односи во чие донесување активно учествуваше и ССМ, во смисла на усогласување на одредбите со конвенциите и препораките на МОТ.

ССМ се залагаше заедно со другите фактори во државата за уредување на правата на инвалидите на трудот со Законот за вработување на инвалидизираните лица, Законот за пензиско и инвалидско осигурување, но и со ЗРО. Иако со Законот за вработување на инвалидизирани лица се регулираат посебните услови за вработување и работа на лица со инвалидитет и се обезбедени бенефиции за фирмите кои вработуваат инвалидни лица, има големи проблеми во примената на овој Закон.

Сојузот на синдикатите на Македонија заедно со социјалните партнери и граѓанското општество ќе учествува во изработка на стандардни оперативни процедури за постапување со лицата со инвалидност во функција на интерни и меѓуинституционални акти, со цел соодветно постапување со истите во сите сфери на општественото живеење. Оваа активност е предвидена да се остварува во рамките на Националната стратегија за еднаквост и недискриминација 2011-2013.

СТАВОВИ И ГЛЕДИШТА

М-р Живко Митревски

Со активното учество на ССМ во градењето на политиките за вработувањето согласно насоките на Стратегијата Европа 2020, особено се води грижа за обезбедување на побрзо вработување на ранливите групи на граѓани, меѓу кои се и: инвалидите на трудот, Ромите, повозрасните работници, жените, и др.

Сојузот на синдикатите на Македонија својата активност посебно ја има насочено кон заштита на повозрасните работници - во ЗРО има посебни одредби за заштита на повозрасните работници; во колективните договори предвиде примена на критериуми со кои се обезбедува задржување на повозрасните работници на работа; даде и целосна поддршка на Проектот доживотно учење, според кој повозрасните можат да го доформуваат своето образование.

ССМ е против злоупотребата на вработувањата на инвалидите на трудот кај одреден број работодавачи само заради користење на паричните средства без истите да бидат реално вработени и да ги остваруваат правата утврдени со Закон.

Со цел да се обезбедат повеќе услови за пензионирање во Република Македонија, Сојузот на синдикатите на Македонија поднесе Иницијатива во државата да се воведат повеќе услови за пензионирање, како што тоа го имаат работниците од сите земји што не опкружуваат, како и земјите од ЕУ.

И, секако, тука посебно треба да се нагласи Иницијативата на ССМ која се преточи во Закон, а тоа е после 20

години да се утврди минималната плата со закон. Со донесувањето на овој Закон очекуваме да дојде до зголемување на платата кај најранливите групи на работници кои примаат плата по 4-5.000 денари, како и да се подобри материјалната состојба на работниците и нивните семејства воопшто. Според проценките на Министерството за труд и социјална политика, со овој Закон ќе бидат опфатени околу 65.000 работници.

П. *Согласно анализите на ССМ, кои се главните ризични групи на работници (или пензионирани работници) кои немаат пристап до (или имаат проблем во остварувањето на правата од) системот на социјална заштита и социјалното осигурување?*

О. Според сознанијата во ССМ, во основа ризични групи кои имаат проблеми во пристапот до системот на социјална заштита и социјалното осигурување се:

- Работниците со преостаната работна способност кои работодавачите не можат соодветно да ги распоредат, согласно нивната преостаната работна способност, бидејќи истите немаат такви работни места;
- Повозрасни работници кои заради минимално неисполнување на условите, врз основа на возраст, не можат да остварат право на паричен надоместок до наредно вработување или до стекнување на услови за старосна пензија;

Ревија за Социјална Политика год. 4 бр. 8, Скопје, декември 2011

- Немање можност да се оствари правото на платено породилно отсуство заради неисплатена плата и неплатен придонес за здравствено осигурување кај некои работодавачи;
- Ранливите групи во општеството – Роми, млади, кои не можат да обезбедат вработување заради немање соодветно образование или повозрасни работници заради нивната неможност да се приспособат на новите техники и технологии;

П. *Како би ја оцениле ефективноста на системот на социјална заштита и социјално осигурување во Македонија и дали се прават напори за подобрување на истата?*

О. Последната година, државата презема низа мерки за прецизно евидентирање на корисниците на социјалните права од аспект на конкретно утврдување на нивната вистинска материјална и економска положба. Тоа овозможи корисници на социјална заштита да бидат лица и нивните семејства на кои тоа им е неопходно. Сметаме дека во оваа насока се постигнаа значајни резултати и се оневозможи во добар дел изигрувањето во остварување на правата врз основа на социјална заштита и социјално осигурување.

П. *Што ССМ би предложил како системска или друг вид на промена во социјалната заштита и социјалното осигурување за подобрување на животниот стандард на работ-*

ниците (или стечајните работници, технолошкиот вишок, и сл.)?

О. Сакам да истакнам дека ССМ во своето ангажирање околу нормативната дејност, односно уредување на правата на работниците со закон и колективен договор, секогаш настојува да ја подобри работно-правната положба на работниците, вклучувајќи ја тука и социјалната заштита и социјалното осигурување. Во одговорите на претходните прашања, во основа се истакнати заложбите на ССМ, но за крај јас би ги истакнал како особено значајни следните залагања на ССМ:

- Учеството на ССМ во креирањето на националните политики и стратегии поврзани со вработувањето, со еднаквоста и недискриминацијата, со намалувањето на сиромаштијата, со борбата против сивата економија, прилагодување на образованието со пазарот на трудот, доживотното учење, долгорочното прогнозирање на состојбите на пазарот на трудот, и др.;
- ССМ ќе ја следи и ќе учествува во практичната примена и имплементирањето на активностите утврдени со политиките и стратегиите во сите сфери на општественото живеење;
- Донесување на Законот за минимална плата во РМ;
- Учество во донесувањето на законите и нивното изменување и дополнување согласно европското законодавство;

СТАВОВИ И ГЛЕДИШТА

М-р Живко Митревски

- Унапредување на колективното договарање на сите нивоа;
- Развој на социјалниот дијалог;

Сојузот на синдикатите на Македонија и во наредниот период останува секогаш отворен за соработка и конструктивен дијалог со сите надлежни институции и граѓанскиот сектор за сите прашања што се од интерес за работниците.